

Libelleninventarisatie
Natuurmonumentengebied
Hollands Ankeveen

In
2014

W.J.A. Hoeffnagel
Ankeveen

Copyright 2014

W.J.A. Hoeffnagel (Willem-Jan)

Mr. J.C. Buhrmannlaan 54

1244 PH Ankeveen

035-6919356

w.j.a.hoeffnagel@hccnet.nl

Alle foto's zijn door de auteur genomen.

Inhoud

1.	Inleiding	5
2.	Methode	6
3.	Resultaten Hollands Ankeveen (bestaand)	7
3.1	Hollands Ankeveen (05-05-2014)	7
3.2	Hollands Ankeveen (17-05-2014)	7
3.3	Hollands Ankeveen (22-05-2014)	8
3.4	Hollands Ankeveen (24-06-2014)	10
3.5	Hollands Ankeveen (31-07-2014)	10
3.6	Hollands Ankeveen (12-09-2014)	11
4.	Conclusies	12
4.1	Bespreking doelsoorten	14
4.2	Bespreking gebied	14
4.3	Vergelijking 2008 - 2014 (bestaand)	14
4.4	Overige soorten	15
5.	Literatuur	16

Tabellen

1.	Bezoekgegevens	6
2.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 05-05-2014 (bestaand).....	7
3.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 17-05-2014 (bestaand).....	8
4.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 22-05-2014 (bestaand).....	9
5.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 24-06-2014 (bestaand).....	10
6.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 31-07-2014 (bestaand).....	11
7.	Waarnemingen Hollands Ankeveen 12-09-2014 (bestaand).....	11
8.	Waarnemingenoverzicht 2014	13
9.	Vergelijking 2008 - 2014 (bestaand).....	15

Foto's

	Gevlekte witsnuitlibel	Voorblad
1	Waterdrieblad	4
2	Glassnijder	12
3	Smaragdlibel	16

Libellen Inventarisatie Hollands Ankeveen 2014

Routes

1.	Route Hollands Ankeveen 05-05-2014	17
2.	Route Hollands Ankeveen 17-05-2014	18
3.	Route Hollands Ankeveen 22-05-2014	19
4.	Route Hollands Ankeveen 24-06-2014	20
5.	Route Hollands Ankeveen 31-07-2014	21
6.	Route Hollands Ankeveen 12-09-2014	22

Foto 1 Waterdrieblad

1. Inleiding

In 2014 is vergunning (Vergunning 4) verkregen van de Vereniging Natuurmonumenten om een gebied te inventariseren op het voorkomen van Libellen (Odonata). Het betrof wederom het gebied Hollands Ankeveen. In tegenstelling tot de voorgaande inventarisatie jaren is deze keer alleen het bestaande gebied onderzocht en dit ook vrij globaal. Het is niet nodig om een gebied, na in een aantal jaren een goed inzicht in de aanwezige soorten te hebben verkregen, elk jaar intensief te inventariseren.

Bij deze inventarisatie is wel met nadruk gezocht naar de doelsoorten die voor de Vereniging Natuurmonumenten van belang zijn. Vanwege de onverwachte waarneming van de Vuurlibbel (*Crocothemis erythraea*) in 2008 is deze soort aan de lijst van doelsoorten toegevoegd.

De lijst van onderzochte doelsoorten betreft derhalve:

- Vroege glazenmaker – *Aeshna isosceles*
- Groene glazenmaker – *Aeshna viridis*
- Grote keizerlibel – *Anax imperator*
- Glassnijder – *Brachytron pratense*
- Bruine korenbout – *Libellula fulva*
- Vuurlibbel – *Crocothemis erythraea*
- Gevlekte witsnuitlibel – *Leucorrhinia pectoralis*.

Buiten de doelsoorten werden ook alle andere libellensoorten genoteerd op aanwezigheid.

Aangezien er in eerdere jaren verschillende soorten zijn waargenomen die op de lijst staan van de Vlinderstichting voor Soortgerichte Monitoring, worden de verzamelde gegevens sinds het jaar 2010 ook voor dit onderzoek gebruikt. Het betreft de volgende routes:

L1079	Hollands Ankeveen Oost 1	Glassnijder
L1080	Hollands Ankeveen Oost 2	Vroege glazenmaker
L1081	Hollands Ankeveen Oost 3	Gevlekte witsnuitlibel
L1082	Hollands Ankeveen Oost 4	Bruine korenbout
L1083	Hollands Ankeveen Oost 5	Glassnijder
L1084	Hollands Ankeveen Oost 6	Vroege glazenmaker
L1085	Hollands Ankeveen Oost 7	Bruine Korenbout

2. Methode

Het gebied is een aantal keren bezocht (zie Tabel 1). Vanwege de weersomstandigheden en eigen vakantie(s) lukte het niet om het gebied vaker te bezoeken of op andere data. Tijdens de inventarisaties die uitgevoerd werden waren de omstandigheden behoorlijk goed. Door de spreiding in tijd is een goede indruk gekregen van de aanwezigheid van de te verwachten soorten.

Waarnemingsdata en weersomstandigheden				
Datum	Lokatie	Bewolking	Windsnelheid	Temperatuur
05.05.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Licht	Matig	18 °C
17.05.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Licht	Weinig	22 °C
22.05.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Half	Matig	23 °C
24.06.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Half	Weinig	24 °C
31.07.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Onbewolkt	Weinig	26 °C
12.09.14	Hollands Ankeveen (bestaand)	Half	Matig	20 °C

Tabel 1 Bezoekgegevens

Tijdens de bezoeken werden de libellensoorten genoteerd waarbij de aantallen van de doelsoorten exact werden bepaald en van de overige soorten werd de aanwezigheid genoteerd.

De locaties van de waargenomen doelsoorten werden met behulp van een Garmin GPSmap 60CSx via markeerpunten aangegeven op de digitale TOPOnl stafkaart.

Het gebied betreft een open weidegebied met gegraven sloten. Door de relatieve beslotenheid van de wateren en de vrij hoogopgaande oeverbegroeiing is dit gebied zeer geschikt voor libellen.

Het gebied is onderzocht door zes keer in het lente- en zomerseizoen van 2014 langzaam langs de oevers te lopen en alle waargenomen soorten te noteren.

3. Resultaten Hollands Ankeveen (bestand)

3.1 Hollands Ankeveen (05-05-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 17.

Tijdens deze ronde waren met name van de Glassnijder veel exemplaren aanwezig. Ook de Bruine korenbout en de Vroege glazenmaker werden waargenomen.

Hollands Ankeveen (bestand)			
05.05.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	553
Glassnijder	Brachytron pratense	1	544
Glassnijder	Brachytron pratense	2	545
Glassnijder	Brachytron pratense	1	546
Glassnijder	Brachytron pratense	1	547
Glassnijder	Brachytron pratense	1	548
Glassnijder	Brachytron pratense	1	549
Glassnijder	Brachytron pratense	1	550
Glassnijder	Brachytron pratense	1	551
Glassnijder	Brachytron pratense	1	552
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	544
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aanwezig	
Lantaantje	Ischnura elegans	X	
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula	X	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	X	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	X	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	X	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	X	

Tabel 2 Waarnemingen Hollands Ankeveen 05-05-2014 (bestand)

3.2 Hollands Ankeveen (17-05-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 18.

Tijdens deze ronde werden twee van de doelsoorten waargenomen.

Hollands Ankeveen (bestaand)			
17.05.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	557
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	560
Glassnijder	Brachytron pratense	1	554
Glassnijder	Brachytron pratense	2	555
Glassnijder	Brachytron pratense	1	556
Glassnijder	Brachytron pratense	1	558
Glassnijder	Brachytron pratense	1	559
Glassnijder	Brachytron pratense	1	561
Glassnijder	Brachytron pratense	1	562
Glassnijder	Brachytron pratense	1	563
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aanwezig	
Lantaamtje	Ischnura elegans	X	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	X	
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula	X	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	X	
Bruine winterjuffer	Sympecma fusca	X	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	X	
Vierlek	Libellula quadrimaculata	X	

Tabel 3 Waarnemingen Hollands Ankeveen 17-05-2014 (bestaand)

3.3 Hollands Ankeveen (22-05-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 19.

Deze keer vijf doelsoorten. Opvallend was het grote aantal waarnemingen van de Gevlekte witsnuitlibel. Deze doelsoort is in het gebied toch redelijk zeldzaam. De Bruine korenbout blijft in alle jaren een zeldzaamheid.

Libellen Inventarisatie Hollands Ankeveen 2014

Hollands Ankeveen (bestand)			
22.05.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	570
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	573
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	574
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	576
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	577
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	578
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	579
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	580
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	581
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	582
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	583
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	584
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	3	586
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	587
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	590
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	591
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	593
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	594
Glassnijder	Brachytron pratense	2	571
Glassnijder	Brachytron pratense	1	575
Glassnijder	Brachytron pratense	1	576
Glassnijder	Brachytron pratense	1	577
Glassnijder	Brachytron pratense	1	578
Glassnijder	Brachytron pratense	1	586
Glassnijder	Brachytron pratense	1	589
Glassnijder	Brachytron pratense	1	590
Glassnijder	Brachytron pratense	1	592
Glassnijder	Brachytron pratense	2	593
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	576
Bruine korenbout	Libellula fulva	1	592
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	571
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	572
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	576
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	577
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	578
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	588
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	1	589
Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis	2	590
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aanwezig	
Lantaarntje	Ischnura elegans	X	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	X	
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula	X	
Bruine winterjuffer	Sympecma fusca	X	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	X	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	X	
Vierlek	Libellula quadrimaculata	X	
Smaragdlibel	Cordulia aenea	X	

Tabel 4 Waarnemingen Hollands Ankeveen 22-05-2014 (bestand)

3.4 Hollands Ankeveen (24-06-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 20.

Er werden drie doelsoorten waargenomen.

Hollands Ankeveen (bestaand)			
24.06.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	599
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	2	600
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	601
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	602
Vroege glazenmaker	Aeshna isosceles	1	604
Glassnijder	Brachytron pratense	1	600
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	601
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	602
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aanwezig	
Lantaantje	Ischnura elegans	X	
Gewone pantserjuffer	Lestes sponsa	X	
Variabele waterjuffer	Coenagrion pulchellum	X	
Grote roodoogjuffer	Erythromma najas	X	
Watersnuffel	Enallagma cyathigerum	X	
Vierlek	Libellula quadrimaculata	X	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	X	
Zwarte heidelibel	Sympetrum danae	X	

Tabel 5 Waarnemingen Hollands Ankeveen 24-06-2014 (bestaand)

3.5 Hollands Ankeveen (31-07-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 21.

Twee doelsoorten met verrassend twee exemplaren van de sporadisch voorkomende Vuurlibel. Deze soort rukt op en is inmiddels in heel Nederland aan te treffen. Maar in dit gebied zijn er nog maar mondjesmaat waarnemingen.

Hollands Ankeveen (bestaand)			
31.07.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
Grote keizerlibel	Anax imperator	1	616
Vuurlibel	Crocothemis erythraea	2	615
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Gewone pantserjuffer	Lestes sponsa	X	
Lantaamtje	Ischnura elegans	X	
Watersnuffel	Enallagma cyathigerum	X	
Paardenbijter	Aeshna mixta	X	
Gewone oeverlibel	Orthetrum cancellatum	X	
Viervlek	Libellula quadrimaculata	X	
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum	X	
Bloedrode heidelibel	Sympetrum sanguineum	X	

Tabel 6 Waarnemingen Hollands Ankeveen 31-07-2014 (bestaand)

3.6 Hollands Ankeveen (12-09-2014)

De route van deze inventarisatie is te vinden op pagina 22.

Geen doelsoorten, maar dat is ook niet meer te verwachten zo laat in het libellenseizoen.

Hollands Ankeveen (bestaand)			
12.09.14			
Doelsoorten [NL]	[Wet.]	Aantal	Markeerpunt
-	-		
Overige soorten [NL]	[Wet.]	Aantal	
Gewone pantserjuffer	Lestes sponsa	X	
Watersnuffel	Enallagma cyathigerum	X	
Paardenbijter	Aeshna mixta	X	
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum	X	
Bruinrode heidelibel	Sympetrum striolatum	X	

Tabel 7 Waarnemingen Hollands Ankeveen 12-09-2014 (bestaand)

4. Conclusies

Na zeven jaar onderzoek in het al bestaande deel van Hollands Ankeveen bestaat een goed beeld van de libellendiversiteit.

Het eindresultaat voor 2014 is te zien in Tabel 8. In 2014 werden 21 soorten waargenomen hetgeen een zeer goed resultaat genoemd mag worden. Daarbij zijn zes doelsoorten gezien. Dat de laatste doelsoort, de Groene glazenmaker, niet wordt waargenomen is niet verbazingwekkend gezien de afwezigheid van Krabbescheer. Zonder deze waterplant kan geen voortplanting van de Groene glazenmaker plaatsvinden.

Foto 2 Glassnijder

Libellen Inventarisatie Hollands Ankeveen 2014

Resultaat van de Inventarisatie 2014	
Doelsoorten	Hollands Ankeveen (bestaand)
Vroege glazenmaker	X
Grote keizerlibel	X
Glassnijder	X
Gevlekte witsnuitlibel	X
Vuurlibel	X
Bruine korenbout	X
Aantal doelsoorten soorten	6
Overige soorten	
Gewone pantserjuffer	X
Variabele waterjuffer	X
Azuurwaterjuffer	
Watersnuffel	X
Grote roodoogjuffer	X
Kleine roodoogjuffer	
Vuurjuffer	X
Bruine winterjuffer	X
Lantaamtje	X
Paardenbijter	X
Blauwe glazenmaker	
Bruine glazenmaker	
Smaragdlibel	X
Metaalglanslibel	
Vierlek	X
Noordse witsnuitlibel	
Gewone oeverlibel	X
Zwarte heidelibel	X
Bloedrode heidelibel	X
Bruinrode heidelibel	X
Steenrode heidelibel	X
Aantal overige soorten	15
Totaal aantal soorten	21

Tabel 8 Waarnemingen overzicht 2014

4.1 Bespreking doelsoorten

Doelsoorten:

- Vroege glazenmaker en Glassnijder zijn de meest voorkomende doelsoorten.
- Groene glazenmaker: ontbreekt in Hollands Ankeveen hetgeen verklaard kan worden door het volledig ontbreken van Krabbescheer.
- Grote keizerlibel: voor een in Nederland algemene soort zijn de aantallen nog steeds teleurstellend zowel in aantallen exemplaren als in aantallen locaties.
- Bruine korenbout: typische laagveensoort die dit jaar slechts sporadisch werd gezien.
- Vuurlibel: verrassende verschijning in 2008 in Hollands Ankeveen van deze in noordelijke richting oprukkende soort. Deze soort werd na een aantal jaren afwezigheid ook in 2013 en 2014 aangetroffen.
- Gevlekte witsnuitlibel: Deze soort is dit jaar meer gezien dan in alle voorgaande jaren. Ook landelijk werd dit verschijnsel waargenomen.

4.2 Bespreking gebied

Hollands Ankeveen (bestaand):

- Door de afwisseling van het landschap en de kleine wateren met oeverbegroeiing is hier een beschermt milieu ontstaan waar veel libellensoorten zich thuis voelen. Dit resulteert dan ook in de hoogste aantallen soorten (zowel doelsoorten als overige soorten).
- In de voorgaande jaren vond steeds begrazing plaats met runderen. Vanaf 2013 jaar werd er laat in het seizoen gemaaid. Daarbij kan opgemerkt worden dat door de drassige ondergrond op een aantal plekken de volledige vegetatie werd weggemaaid.

4.3 Vergelijking 2008 – 2014 (bestaand)

De vergelijking over 2008 – 2013 van het al bestaande deel van het gebied (Tabel 9):

- Doelsoorten: in 2014 zijn wederom zes van de zeven soorten waargenomen. Totaal zijn zes doelsoorten gezien waarbij alleen de Groene glazenmaker ontbreekt (door gebrek aan plekken met Krabbenscheer).
- Overige soorten: de samenstelling van de soorten wisselt nogal over de jaren. Totaal nu 23 soorten.
- Totaal aantal soorten: totaal zijn in het al bestaande gebied nu 29 soorten aangetroffen wat een heel goed resultaat is na zeven jaren inventariseren. Daarbij moet wel aangetekend worden dat ook hier de samenstelling wisselt. Twaalf soorten zijn in alle zeven inventarisatiejaren waargenomen.

Libellen Inventarisatie Hollands Ankeveen 2014

Hollands Ankeveen (bestand) Vergelijking 2008 - 2014								
Doelsoorten	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal
Vroege glazenmaker	X	X	X	X	X	X	X	X
Groene glazenmaker								
Grote keizerlibel	X	X	X	X	X	X	X	X
Glassnijder	X	X	X	X	X	X	X	X
Bruine korenbout	X	X	X	X	X	X	X	X
Vuurlibel	X					X	X	X
Gevlekte witsnuitlibel	X	X		X	X	X	X	X
Aantal doelsoorten soorten	6	5	4	5	5	6	6	6
Overige soorten	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Totaal
Tengere pantserjuffer	X							X
Gewone pantserjuffer		X	X	X	X	X	X	X
Houtpantserjuffer	X	X						X
Azuurwaterjuffer	X	X		X				X
Variabele waterjuffer	X	X	X	X	X	X	X	X
Watersnuffel			X		X	X	X	X
Grote roodoogjuffer	X	X	X	X	X	X	X	X
Kleine roodoogjuffer	X			X	X			X
Vuurjuffer		X	X		X	X	X	X
Bruine winterjuffer		X	X	X		X	X	X
Lantaarntje	X	X	X	X	X	X	X	X
Paardenbijter	X	X	X	X	X		X	X
Blauwe glazenmaker					X			X
Bruine glazenmaker				X	X	X		X
Smaragdlibel	X	X	X	X	X	X	X	X
Metaalglanslibel				X				X
Noordse witsnuitlibel				X	X	X		X
Vierlek	X	X	X	X	X	X	X	X
Gewone oeverlibel	X	X	X	X	X	X	X	X
Zwarte heidelibel		X			X		X	X
Bloedrode heidelibel	X	X	X	X	X	X	X	X
Bruinrode heidelibel							X	X
Steenrode heidelibel	X	X	X	X	X	X	X	X
Aantal overige soorten	13	15	13	16	17	14	15	23
Totaal aantal soorten	19	20	17	21	22	20	21	29

Tabel 9 Vergelijking 2008 - 2014 (bestand)

4.4 Overige soorten

Buiten de waarnemingen van de onderzochte libellen zijn ook nog een aantal andere soorten waargenomen:

- Purperreiger
- Ringslang
- Moerassprinkhaan

6. Literatuur

Bos, F. e.a. – Veldgids Libellen (2007) KNNV Uitgeverij 5^e druk

Dijkstra, K.D. – Field Guide to the Dragonflies of Britain and Europe (2006) British Wildlife Publishing

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie – Een actualisatie van de verspreiding van de Nederlandse libellen (Brachytron Jrg.11(2), augustus 2008)

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie – De Nederlandse Libellen (Odonata) (2002) KNNV Uitgeverij

Foto 3 Smaragdlibell

Route Hollands Ankeveen 05-05-2014

Route Hollands Ankeveen 17-05-2014

Route Hollands Ankeveen 22-05-2014

Route Hollands Ankeveen 24-06-2014

Route Hollands Ankeveen 31-07-2014

Route Hollands Ankeveen 12-09-2014